

18 ב. הביאור בכל זה:
 19 כוונת רש"י בפירושו כאן היא לתרץ: (א)
 20 "הנביאה" בה"א הידועה - היינו שנתנבאה כבר -
 21 היכן נתנבאה. (ב) ועיקר: קושיא פשוטה
 22 המתעוררת בלימוד התיבות שמעתיקם "ותקח מרים
 23 הנביאה": מובן שכאשר התורה בסיפור מאורע
 24 מוסיפה תואר לאדם שמזכירה, ה"ז או: (א) להודיע
 25 במי מדובר, כי בלעדי התואר לא היינו יודעים
 26 זאת. (א) או (ב) להוסיף הכנה בהמאורע המסופר.
 27 והנה בנדו"ד שהתורה מוסיפה תואר "הנביאה"
 28 ל"מרים", מובן שאי"ז בכדי להודיע באיזו מרים
 29 מדובר, כי עדיין לא ידענו (עד פסוק זה) שהיתה
 30 נביאה. ועוד: תומ"י מפורש שהיתה "אחות
 31 אהרן", שזהו בירור גמור.
 32 ועכצ"ל שכוונת הכתוב שהמאורע המסופר כאן
 33 יש לו קשר עם זה שהיתה נביאה. ולכאורה אי"ז
 34 מובן:

35 כבר למדנו בפ' וירא¹⁶: "ועתה השב אשת
 36 האיש כי נביא הוא וגו'" ופרש"י: "כי נביא הוא -
 37 ויודע שלא נגעת בה כו'", היינו שענין הנביא הוא
 38 לדעת דברים נסתרים. ובפרש"י בפ' ויצא¹⁷ "לפי
 39 שהאמהות נביאות היו ויודעות כו'" - ידיעת העתיד
 40 לבוא¹⁸. ובפרש"י וארא¹⁹: "כל לשון נבואה אדם
 41 המכריז ומשמיע לעם דברי תוכחות כו'".
 42 נמצא שגדר הנביא הוא: יודע דברים נסתרים,
 43 יודע עתידות, מדבר ומשמיע לעם דברי תוכחות
 44 כו'.

45 וא"כ, מהי השייכות של "ותקח מרים" עם זה
 46 שהיתה "הנביאה" - הרי זה שלקחה מרים את
 47 התוף בידה ואמרה שירה, אינו ענין של ידיעת
 48 נסתרות או עתידות, וגם לא השמיעה בזה
 49 תוכחות²⁰, כ"א זוהי תוצאה טבעית מהרגש הנפש

1 ועפ"ז בנדו"ד: מהי כוונת רש"י לתרץ בפי
 2 פשט הכתוב ע"י ציון המקור? מארו"ל זה נמצא
 3 במס' סוטה וגם במס' מגילה ורש"י מדייק ומציין
 4 לסוטה - והרי אדרבא, מגילה (שהיא בסדר מועד)
 5 קודמת בש"ס למס' סוטה (שבסדר נשים)¹³
 6 - שמזה מובן שדוקא ע"י מה דאיתא במס'
 7 סוטה יתוסף ביאור בפירושו.
 8 (ה) למה מעתיק רש"י בפירושו הב' את התיבות
 9 "אחות אהרן" שכבר כתבם בפ' הא' והול"ל "ד"א
 10 לפי שמסר נפשו כו'?"
 11 (וא"ו) מדובר כמה פעמים שבמקום שרש"י
 12 מביא ב' פירושים ואינו מקדים שיש כאן ב'
 13 פירושים (שזה מראה ששקולים הם)¹⁴, ה"ז הוכחה
 14 שבכל אחד מהפירושים ישנו קושי שאין בהשני;
 15 והפ"י הראשון הוא העיקר, אלא שאעפ"כ אין הוא
 16 מספיק עדיין, וזקוקים להפ"י הב'. ובנדו"ד: מהו
 17 הקושי שבב' הפירושים?¹⁵

(13) כ"ה לפי סדר הרגיל בששה סדרי משנה זמ"ן נק"ט - מתחיל בסדר זרעים ומסיים בטהרות, כן היא דעת התקו"ז בהקדמה (ה, א), הרמב"ם בהקדמתו לפיה"מ, וכן משמע קצת בשבת (לא, א) - משא"כ לפי מאי דמשמע מבמדר* (פי"ג, ט"ז בסופו) וממדרש תהלים (יט) דעת ר' תנחומא - נו"ם קט"ן: מתחיל מסדר נשים ומסיים בנויקין. ועד"ז מוכח (לא רק בחלק האגדה שבתורה אלא גם בנוגע להלכה) מתוס' (ע"ז כב, א סד"ה אין מעמידין) ומהרא"ש (שם), דסדר טהרות בא לפני סדר נויקין (עיי"ן נו"ב מהד"ת חיו"ד סע"ט).
 (14) ראה לקמן ס"ע 141 ואילך.

(15) במשכיל לדוד כתב: דאילו לפי הא' קשה דלא הול"ל הנביאה דמשמע השתא, אלא הול"ל לכתוב בלשון עבר שנבאה אחות אהרן. אבל בפשטות פ"י הכתוב - בה"א הידועה - הוא שהיתה ידועה כנביאה, לפי שנתנבאה לפניו.

* ואף שבבמדב"ד (שם) מבואר דתורה שבע"פ מתחלת במ"ם "מאימתי" ומסיימת במ"ם "בשלום". שלכאורה זהו רק לפי סדר הרגיל - י"ל דמשנה שבסיים עוקצין אין לה קישור כ"כ עם המשניות שקודמות לה. וכמש"כ כמה ממפרשי המשנה, וא"כ אפ"ל דלכל הדעות באה משנה זו בסיום הש"ס. ועד"ז י"ל בנוגע לתחילת הש"ס. דמס' ברכות אינה שייכת כ"כ לסדר זרעים, ונשנית בתחילת הש"ס "להתחיל סדר המשנה ביחודו של הקב"ה ולקבל עליו עומ"ש ועול תורה והמצות ערב ובוקר וכו'" (פסקי ריא"ז לברכות בתחלתו (הובא גם בתגה"ה בהקדמת פיה"מ"ש להרמב"ם), וראה מאירי בהקדמתו בארוכה), וא"כ אפ"ל דלכל הדעות באה מס' זו בתחילת הש"ס. או י"ל - ע"פ הכלל (ראה בהסגנון ביד מלאכי כללי שני התלמודים סי' יו"ד (לענין מחלוקת בבלי וירוש'). דרכי שלום (נדפס בשד"ח כרך יו"ד בסופו) כללי הש"ס אות ל' סרנ"ז) שלא להרבות במחלוקת - דעשה הסודרים לא נרמזו בכתוב ע"פ סדרן ע"י רבינו הקדוש, וכמו שמצינו עד"ז בסדר עשר מכות שבתהלים (עז. קה). ועוד. וראה נ"כ במד"ד שם. ובבעה"ט דברים כו, יו. ותויו"ט בפתיחתו לסדר זרעים ולסדר נויקין.

(16) כ, ז.

(17) כט, לד.

(18) וכו"ה בפרש"י נח י, כה: שהי' עבר נביא כו' ע"ש העתיד כו'.

(19) ז, א.

(20) בכמה מפרשים הובא (בס' צידה לדרך. ובכ"מ) כתבו שלכן לקחו תופים, כדי שלא ישמעו הנשים את קולן, לפי ש"קול באשה ערוה" (ברכות כד, א), ועפ"ז הרי (לא רק שלא השמיעה דברי תוכחות, כ"א) לא השמיעה קולה בכלל. ואף שמוזכר שלא הביא רש"י פירוש זה, מובן שע"פ פשש"מ